

Anne Muttilainen

'...JOSKUS PITÄÄ OSATA
AMMATTIKASVATTAJANKIN
HETKEKS SULKEE SUUNSA...'

Selvitys kasvatuskumppanuuden kokemuk-
sista Toivakan päivähoitossa

Opinnäytetyö
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

Marraskuu 2012

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>	<p>Opinnäytetyön päivämäärä</p> <p>26.11.2012</p>
<p>Tekijä(t) Anne Muttilainen</p>	<p>Koulutusohjelma ja suuntautuminen</p> <p>Sosiaalialan koulutusohjelma Sosionomi (AMK)</p>
<p>Nimeke ’Joskus pitää osata ammattikasvattajanki hetkeks sulkee suunsa – Selvitys kasvatuskumppanuuden kokemuksista Toivakan päivähoidossa.</p>	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyössä selvitettiin Toivakan päivähoidon kasvattajien sekä vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta arjen päivittäisissä kohtaamisissa.</p> <p>Aineisto selvitykseen kerättiin kyselylomakkein, jotka oli suunnattu vanhemmille sekä kasvattajille tehdyin teemahaastatteluin. Haastattelut toteutettiin ryhmähaastatteluina. Kyselylomake koostui neljästä teemasta: päivähoidon aloitus, päivähoidon ja vanhempien roolit, päivittäisten kohtaamisten kokemukset sekä kokemukset yhteistyöstä. Teemahaastatteluiden teemat laadittiin kyselylomakkeiden pohjalta kokemuksen ollessa kasvatuskumppanuuden neljässä periaatteessa.</p> <p>Vanhempien ja kasvattajien kokemukset olivat suurelta osin yhteneväiset. Tärkeimmiksi tekijöiksi toimivan yhteistyön kannalta nousivat avoimuus, rehellisyys, luottamus ja toimiva vuorovaikutus. Suurin osa vanhemmista koki kasvattajien toimivan vanhemmuutensa tukena ja osana lapsen ja perheen verkostoa, kuten suuri osa kasvattajistakin tunsivat olevan. Yhteistyön koettiin olevan toimivaa ja hyvää. Kasvattajilta nousi toive suorasta palautteesta vanhemmilta oman työn ja toiminnan kehittämiseksi. Vanhempien suunnalta esitettiin toivetta jatkossakin joustavaan yhteistyöhön mm. hoitoaikojen suhteen.</p>	
<p>Asiasanat (avainsanat)</p> <p>Varhaiskasvatus, kasvatuskumppanuus, vanhemmuus.</p>	
<p>Sivumäärä</p> <p>35 +2 liitettä</p>	<p>Kieli</p> <p>Suomi</p>
<p>Huomautus (huomautukset liitteistä)</p>	
<p>Ohjaavan opettajan nimi</p> <p>Niiranen-Linkama Päivi</p>	<p>Opinnäytetyön toimeksiantaja</p>

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 26.11.2012	
Author(s) Anne Muttilainen		Degree programme and option Degree Programme in Social Work Bachelor of Social Services	
Name of the bachelor's thesis "Sometimes even a professional educator should have to be able close her mouth" - Report on the educational partnership experiences of Toivakka day care.			
Abstract The thesis studied Toivakka day care educators, and parents' experiences of educational partnership of everyday life in daily encounters. The data were collected by a questionnaire survey, which was aimed at parents. The educators had theme interviews. The interviews were conducted as group. The questionnaire consisted of four subject areas: home care, day care and parental roles, the experience of daily encounters and experiences of co-operation. Themes of the interviews were drawn up on the basis of questionnaires. The focus was on the four principles of educational partnership. Parents and educators' experiences were congruent. Key factors in the effective cooperation were openness, honesty, trust and good communication. Most of the parents felt that the educators worked to support parenthood and the educators were a part of a network of child and family. The educators felt the same. Cooperation was considered to be functional and good. The educators wished for direct feedback from the parents of their work to improve it. Parents were content with the flexible cooperation, for example, for example concerning day care hours and hoped that it will go on.			
Subject headings, (keywords) Early Childhood Education, Parenthood, Educational Partnership			
Pages 35 pp. +2 appendices		Language Finnish	
URN			
Remarks, notes on appendices			
Tutor Päivi Niiranen-Linkama		Bachelor's thesis assigned by	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	VARHAISKASVATUS	2
2.1	Varhaiskasvatus, mitä se on?	2
2.2	Varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjat	3
2.2.1	Valtakunnallinen ohjaus	3
2.2.2	Kunnallinen ohjaus	3
2.3	Varhaiskasvatuksen tavoitteet	4
3	VANHEMMUUS	4
3.1	Vanhemmuuden tehtävät	5
3.2	Vanhemmuuden tukeminen	6
4	KASVATUSKUMPPANUUS	6
4.1	Kasvatuskumppanuuden lähtökohdat	7
4.2	Kasvatuskumppanuuden tavoitteet	8
4.3	Kasvatuskumppanuuden periaatteet	9
4.3.1	Kuuleminen	9
4.3.2	Kunnioitus	10
4.3.3	Luottamus	10
4.3.4	Dialogi	11
4.4	Kasvatuskumppanuuden rakentuminen	12
4.4.1	Päivähoidon aloittaminen	12
4.4.2	Päivittäiset kohtaamiset ja kasvatust keskustelut	13
5	SELVITYKSEN TARKOITUS JA TOTEUTUS	14
5.1	Tutkimustehtävä	14
5.2	Tutkimusmenetelmä	14
5.2.1	Haastattelut	15
5.2.2	Kyselylomakkeet	15
5.3	Aineiston hankinta	16
5.4	Aineiston analyysi	17
6	SELVITYKSEN TULOKSET	17
6.1	Kasvattajien ja vanhempien taustatiedot	18
6.2	Kyselylomakkeiden tulokset	18

6.2.1	Päivähoidon aloittaminen.....	18
6.2.2	Kasvattajan ja vanhemman rooli yhteistyössä	21
6.2.3	Vanhempien kokemuksia päivittäisistä kohtaamisista.....	23
6.2.4	Vanhempien omia kokemuksia päivittäisistä kohtaamisista.....	25
6.2.5	Vanhempien kokemuksia onnistuneesta yhteistyöstä.....	26
6.2.6	Vanhempien kokemuksia, kun yhteistyö ei ole ollut toimivaa.....	27
6.3	Kasvattajien teemahaastattelut.....	28
6.3.1	Kuuleminen.....	28
6.3.2	Kunnioitus.....	29
6.3.3	Luottamus	30
6.3.4	Dialogi.....	31
7	POHDINTA	32
7.1	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys	32
7.2	Opinnäytetyöprosessi.....	34
7.3	Tulosten tarkastelu.....	34
7.4	Jatkoselvitysaiheita	35
	LÄHTEET	1

LIITE/LIITTEET

- 1 Saatekirje vanhemmille
- 2 Kyselylomake

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tehtävänä on ollut selvittää kasvatuskumppanuuden neljän periaatteen, kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi pohjalta, miten kasvatuskumppanuus koetaan Toivakan päivähoiton arjen kohtaamisissa.

Kasvatuskumppanuudesta keskustellaan tällä hetkellä paljon ja päivähoiton työntekijöitä koulutetaan toteuttamaan tätä työmuotoa. Kuntien päivähoitot sitoutuvat yhä enenevässä määrin kasvatuskumppanuuteen. Päivähoiton työ on hektistä, ryhmissä on yhä enemmän pieniä, perushoitoa vaativia lapsia ja päivähoiton arki on yhä vaativampaa. Työntekijät pyrkivät parhaaseen mahdolliseen hoitoon. He huomioivat lapsen yksilölliset tarpeet ja kehittävät jatkuvasti yhteistyötä kodin ja päivähoiton välillä.

Myös Toivakan päivähoito on sitoutunut kasvatuskumppanuuteen. Päivähoiton lapsille on tehty kullekin omat varhaiskasvatussuunnitelmat yhdessä vanhempien kanssa. Kasvatuskumppanuuteen kuuluva alkutapaaminen lapsen kotona on otettu käyttöön päiväkotitapaamisessa syksyllä 2011 ja kotikäyntiä on kokeiltu myös perhepäivähoitajien piirissä.

Suhteita kodin ja päivähoiton välillä on kuvattu kasvattajien näkökulmasta hyviksi ja avoimiksi. Yhteistyön on kerrottu olevan toimivaa. Tieto lapsen elämästä kulkee kodin ja päivähoiton välillä päivittäin ja päivähoiton arki on pyritty rakentamaan siten, että kunkin lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjatut tavoitteet täyttyisivät.

Opinnäytetyö on ollut selvitys, jolla on pyritty selvittämään kuinka yhteistyö päivähoiton ja vanhempien välillä koetaan. Ovatko kokemukset yhtenäisiä, kokevatko myös vanhemmat yhteistyön hyväksi ja avoimeksi. Onko päivähoitolla tarvetta tarkastella kasvatuskumppanuuden eri alueita uudelleen, vai saako se vahvistusta omalle näkemykselleen yhteistyön tilasta.

2 VARHAISKASVATUS

'Tuhat tähtilauttaa taivaan merellä ajelehtii. Kuka pienintä tähteä auttaa, että se mu-
kaan ehtii?' (Perkiö 20003, 61.)

2.1 Varhaiskasvatus, mitä se on?

Varhaiskasvatus on 0 – 6-vuotiaiden lasten sekä varhaiskasvatuspalveluita, mm. iltapäivätoiminta käyttävien oppivelvollisuusikäisten lasten kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tehtävänä on lasten kokonaispersoonallisuuden kehittäminen edesauttaen lasten kasvua, kehitystä ja oppimista. Toteutuakseen varhaiskasvatus tarvitsee toimivaa yhteistyötä vanhempien ja ammattikasvattajien välillä; kasvatuskumppanuudessa kasvattajat ja vanhemmat sitoutuvat yhteiseen kasvatustehtävään lapsen parhaaksi. Maarit Alasuutari (2003) on tutkinut vanhempien suhtautumista kumppanuuteen. Tutkimuksen mukaan vanhemmat ovat valmiita jakamaan kasvatusvastuuta kasvatuksen ammattilaisten kanssa. Ensisijaisin kasvatuksen toteuttaja on kuitenkin koti, sillä sen vaikutukset ovat ajankohtaisia lapsuudesta aikuisikään saakka. Päivähoidon vaikutus on kotia pienempi, sillä vain osa varhaiskasvatusikäisistä on päivähoidon piirissä. (Karila ym. 2006, 94 ; Ojala 1992, 11 – 12 ; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.)

Yhteiskunta järjestää, valvoo ja tukee päivähoidon varhaiskasvatuksen toteutumista. Varhaiskasvatus on suunnitelmallista sekä tavoitteellista vuorovaikutuksellista yhteistoimintaa, josta koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus. Toiminta perustuu pedagogiseen tietoon sekä menetelmien hallintaan. Keskeistä on myös ammattitaitoisen henkilökunnan laaja-alainen osaaminen lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen. Kasvattajien vuorovaikutustaidot ovat myös osa heidän ammattitaitoansa, sillä heidän on lasten päivittäisten kohtaamisten lisäksi kohdattava myös vanhempia, kollegoja ja yhteistyökumppaneita. Vaikka kohtaamisissa kaikki ovatkin tasavertaisia, on vastuu vuorovaikutuksesta aina ammatti-ihmisellä. Päiväkodin kasvatustehtävä perustuu kasvattajien ja vanhempien toimivaan yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen. Varhaiskasvatuspalveluita ovat mm. päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä oppivelvollisuusikäisten lasten aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta. (Karila ym. 2006, 23 ; Kiesiläinen 1998, 19 – 20 ; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11 - 12.)

2.2 Varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjat

Varhaiskasvatusta ohjataan sekä valtakunnallisesti sekä kunnan omilla asiakirjoilla. Yhdessä ne muodostavat sarjan toimenpiteitä, jotka tuottavat suunnitelmallisen varhaiskasvatuksen kokonaisuuden.

2.2.1 Valtakunnallinen ohjaus

Laki lapsen päivähoidosta ja esiopetuksen järjestämisestä ohjaavat valtakunnallisesti varhaiskasvatuksen toteuttamista kunnissa. Yhteiskunnan järjestämän ja valvoman varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet ja kehittämisen painopisteet löytyvät *varhaiskasvatuksen valtakunnallisesta linjauksesta*. *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet* ohjaavat puolestaan niin valtakunnallisesti koko varhaiskasvatuksen sisältöä ja laatua, kuin myös kuntien omien varhaiskasvatussuunnitelmien laatimista. Esiopetuksen sisältöä, laatua ja paikallisten opetussuunnitelmien laatimista ohjaa puolestaan valtakunnallinen *esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet*. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 8 – 9.)

2.2.2 Kunnallinen ohjaus

Kunnan omat *varhaiskasvatuksen linjaukset ja suunnitelmat* sisältävät kunnan varhaiskasvatuksen järjestämisen keskeiset periaatteet, kehittämistarpeet sekä sen millainen on kunnan varhaiskasvatuksen palvelujärjestelmä. Kunnan oman *varhaiskasvatussuunnitelman* lähtökohtana tulee aina olla valtakunnalliset varhaiskasvatuksen periaatteet, mutta omaa suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon kunnan omat linjaukset, suunnitelmat ja tavoitteet. Kunnan ja varhaiskasvatusta tarjoavan yksikön varhaiskasvatussuunnitelma ja *esiopetuksen opetussuunnitelma* luovat kokonaisuuden, joka tukee lapsen kasvua ja kehitystä. *Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma* on yksityiskohteisempi kuin kunnan suunnitelma ja siinä kuvataan yksikön hoidon, kasvatuksen ja opetuksen lähtökohdat sekä suunnitelma niiden toteutumiseksi. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvataan myös yksikön painotuksia ja erityispiirteitä sekä eri palvelumuotojen tavoitteet on kirjattu suunnitelmaan. *Yhdessä vanhempien kanssa laadittava varhaiskasvatussuunnitelma ja lapsen esiopetuksen suunnitelma* ohjaavat lapsikohtaisesti kasvatuksen ja opetuksen toteutumista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 9.)

2.3 Varhaiskasvatuksen tavoitteet

Laki lasten päivähoidosta (1973/36 2 a §) määrittää päivähoidon tavoitteiksi kotien tukemisen näiden kasvatustehtävissä ja toimia yhdessä kotien kanssa lapsen persoonallisuuden tasapainoisen kehityksen edistämiseksi. Päivähoidon tulee myös tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet. Tavoitteena on myös tarjota lapselle tämän kehitystä tukevaa monipuolista toimintaa ja mahdollistaa lapselle suotuisa kasvuympäristö. Päivähoidon tulee toiminnallaan edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja emotionaalista kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta. Lapsen kasvua yhteisvastuuseen ja rauhaan sekä elinympäristön vaalimiseen tulee tukea. (Päiväkodin lakiopas 2008, 8.)

Kasvattajien on huolehdittava siitä, että varhaiskasvatuksen painotukset lapsuuden vaalimisen, lapsuuden itseisarvoisen luonteen ja ihmisenä kasvamisen ohjaamisen suhteen toteutuvat. Kolme kasvatuspäämäärää on kaikkien yksittäisten kasvatus- ja sisältötavoitteiden yläpuolella; henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen, itsenäisyyden asteittainen lisääminen ja toiset huomioon ottavien käyttäytymis- ja toimintatapojen vahvistaminen ohjaavat varhaiskasvatuksen toimintaa. Tämä tarkoittaa sitä, että jokaisen lapsen yksilöllisyyttä kunnioitetaan. Jokainen lapsi saa toimia ja kehittyä oman persoonallisuutensa rajoissa. Lapsi oppii huomioimaan muita ja välittämään toisista. Hän on myönteinen itseään, toisia ihmisiä, kulttuureja ja ympäristöjä kohtaan. Lapsi kykenee myös ikätasonsa mukaisesti huolehtimaan itsestään sekä toisista ja kykenee tekemään omaa elämäänsä liittyviä valintoja ja päätöksiä. Hän oppii omatoimisuutta luottaen siihen, että huolenpito ja turva ovat jatkuvasti lähellä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 13.)

3 VANHEMMUUS

Lapset voivat saada osakseen monenlaista vanhemmuutta. Se voi olla biologista, juridista, psyykkistä ja sosiaalista vanhemmuutta. Biologisessa vanhemmuudessa geenit siirtyvät lapselle. Psyykinen vanhemmuus koetaan tunnetasolla ja silloin lapsi kokee aikuisen vanhemmakseen, vaikka tämä ei olisikaan biologinen vanhempi. Sosiaalisessa vanhemmuudessa aikuinen huolehtii lapsen asioista käytännön tasolla ja elää tämän kanssa vaikka ei olekaan lapsen biologinen tai juridinen vanhempi, esimerkiksi perhe-

kodin aikuiset. Juridisessa vanhemmuudessa on kyseessä lapsen huoltajuus, jota voidaan muuttaa vanhempien yhteisellä tai oikeuden päätöksellä. Näitä erilaisia vanhemmuus- ja kiintymyssuhteita voi lapsella olla useita samanaikaisesti. Lapsi voi muodostaa kiintymyssuhteen myös päivähoitossa toimivaan kasvattajaan ja näin kasvattaja saa sosiaalisen vanhemman roolin lapsen elämässä. (Kekkonen 2006, 21 – 22 ; Vilén, ym. 2006, 86.)

3.1 Vanhemmuuden tehtävät

Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymän henkilöstön kehittämistyönä on vuonna 1999 syntynyt vanhemmuuden roolikartta, jonka avulla vanhemmuutta voidaan tarkastella. Siinä vanhemmuus jaetaan viiteen päärooliin, jotka ovat huoltajan, rakkauden antajan, rajojen asettajan, ihmissuhdeosaajan sekä elämän opettajan roolit. Roolikarttaa käytetään yleisesti työvälineenä mm. neuvoloissa ja perhetyössä.

Huoltajan rooli pitää huolen lapsen perushoidosta, auttaa muodostamaan rutiinit ja yllä pitää säännöllistä perhe-elämää. Huoltajan on itse kyettävä laittamaan ruokaa, pesemään pyykkiä, käyttämään rahaa ja opettamaan omalla esimerkillään ekologista elämäntapaa. Rakkauden antajana huoltaja kasvattaa lasta empatiaan itseään ja toisia ihmisiä kohtaan. Hän edesauttaa lapsen terveen itsetunnon kasvua ja luo luottamuksen perusteet lapselle. Rakkauden antaja osaa lohduttaa, sanoittaa tunteita, suojella ja hyväksyy ihmiset ympärillään. Elämän opettajana vanhempi antaa omalla käytöksellään mallia lapselle ja opettaa hänelle sosiaalisia taitoja ja tapoja. Elämän opettajana vanhemmalla on tärkeä rooli lapsen omaksuessa arvoihin, asenteisiin ja moraaliin liittyviä asioita. Hän siirtää perinteitä sukupolvelta toiselle, opettaa tunnistamaan oikean ja väärän sekä opettaa lasta näkemään kauneuden ympärillään. Ihmissuhdeosaajana vanhempi kasvattaa lapsen tunneälyä auttaen lasta tunnistamaan tunteita ja tarpeita sekä ilmaisemaan niitä. Ihmissuhdeosaajan roolissa vanhempi luo ja ylläpitää lapselle tärkeitä ihmissuhteita. Ihmissuhdeosaaja on oikeudenmukainen, rohkaiseva ja anteeksiantava. Rajojen asettajan roolissa vanhempi huolehtii lapsen turvallisuudesta huolehtien hänen fyysisestä koskemattomuudestaan, valvoen sääntöjen ja sopimusten noudattamista, asettaen rajoja ja huolehtien säännöllisestä vuorokausirytmistä. Hän on jämäkkä, noudattaa itse sääntöjä ja on tietoinen ympäristön vaaroista. (Sihvola 2002, 74 – 81 ; Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä)

3.2 Vanhemmuuden tukeminen

Vanhempien verkostot ovat yhä heikommät yhteiskunnallisen muutoksen vuoksi. Perheet ja suvut ovat pienentyneet ja kyläyhteisöt hajonneet. Vanhemmuuden tukeminen on siirtynyt yhä enenevässä määrin yhteiskunnan vastuulle. Päivähoidon näkökulmasta vanhempien tukemisen voi katsoa kuuluvan päiväkotihenkilökunnan tehtäväksi. Kasvuturve –projektissa (2004) vanhemmuuden tukemisen koettiin olevan mm. vanhempien auttamista ja ohjaamista sekä kuuntelemista ja tukemista. Perheiden koettiin tarvitsevan myös kannustusta, opastusta ja kanssakulkemista. (Hujala ym. 2007, 115 ; Keskinen & Virjonen 2004, 60.)

Vanhemmuutta on tarkasteltava realistisesti ja on ymmärrettävä mitkä ovat vanhempien oikeudet ja velvollisuudet. Vanhemmuutta tulee arvostaa, kunnioittaa ja vahvistaa. Päivähoidon tulee rohkaista ja kannustaa vanhempia ottamaan vastuuta lapsen kasvatuksesta ja omasta vanhemmuudesta. Vanhempien uskoa omiin taitoihinsa kasvattajana tulee tukea ja vahvistaa. Päivähoito ei voi korvata vanhemmuutta ja lapsen tarvetta omiin vanhempiinsa. (Lammi-Taskula & Varsa 2001, 61.)

Vanhemmuuden tukeminen on mm. vanhempien ja perheiden auttamista keskustellen ja kuunnellen. Se on vanhemman ohjaamista, opastamista, kannustusta ja perheen mukana kulkemista. Perheet kaipaavat tukea jaksamiseen ja arjen sujumiseen. Kasvatuskumppanuuden myötä kehittyneet kasvat keskustelut, kuten varhaiskasvatussuunnitelmien teko yhdessä vanhempien kanssa on vanhemmuuden tukemisen muoto. (Keskinen & Virjonen 2004, 107 ; Ovaska 2004, 60.)

4 KASVATUSKUMPPANUUS

Kasvatuskumppanuuden laki määrittää seuraavasti: *”Päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoidossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä”* (Laki lasten päivähoitosta 1973/36 2a §).

4.1 Kasvatuskumppanuuden lähtökohdat

Lapsen kehityksen kannalta hyvät käytännöt pääsevät rakentumaan sellaisissa olosuhteissa, joissa saadaan rakennettua hyvät suhteet perheisiin. Aiemmin päivähoiton suhtautumistapaa perheisiin on leimannut vanhempainkasvatuksen mentaliteetti, ikään kuin kasvattajat olisivat tienneet lapsen parhaan paremmin kuin vanhemmat. Tästä ajattelusta on menty myös toiseen ääripäähän, jolloin vanhemmat ovat saaneet sanella päivähoitolle mitä sen toiminnan tulee pitää sisällään. Hyvä suhde kasvattajan ja vanhemman välillä edellyttää molemminpuolista arvostusta ja kykyä yhteistyöhön. Toimivan yhteistyön edellytyksenä on myös vastuun jakoa ja kykyä selvittää mahdollisia tulevia ristiriitoja rakentavasti. Päivähoiton kasvattajien tulee pyrkiä työssään kumppanuussuhteeseen perheen kanssa. (Helenius ym. 2001, 22 – 23.)

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan sitä, että sekä vanhemmat että ammattikasvattajat ovat tietoisesti sitoutuneet lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessin tukemiseen yhdessä. Edellytyksenä tälle on keskinäinen luottamus, tasavertaisuus ja toisen kunnioittaminen. Kasvatusvastuu ja oman lapsensa tuntemus on ensisijaisesti vanhemmilla, henkilöstöllä puolestaan on koulutuksen antama ammatillinen tietotaito sekä vastuu kasvatuskumppanuuden edellytysten luomisesta. Kasvatuskumppanuudessa kohtaavat vanhempien ja päivähoiton kasvattajien tiedot ja kokemukset, jotka yhdessä luovat parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnin turvaamiselle. Lapsen etu ja tarpeet sekä kodin ja varhaiskasvatuksen yhteen sovittamat kasvatusympäristöt ja kasvatuskäytännöt ovat kasvatuskumppanuuden tärkeimpiä lähtökohtia. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31 ; Kaskela & Kekkonen 2006, 11 - 14.)

Vain osa vanhemmista kokee selviävänsä lapsensa kasvatuksesta hyvin. Yleensä koetaan enemmän tai vähemmän riittämättömyyttä ja epävarmuutta, kun kyse on kasvatuksellisista asioista. Myöskään päivähoito ei kykene toteuttamaan lapsen kulttuuritaustaa huomioivaa, yksilöllistä kasvatusta ilman perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Kontekstuaalisen kasvun mallissa lapsen kasvatusta nähdään lapsen kasvuympäristöissä toimivien aikuisten vuorovaikutuksena ja yhteistyöprosessina. (Hujala ym. 2007, 23 – 26.)

Kiesiläinen (2001) herättelee päivähoidon kasvattajia välillä pohtimaan, mitä eroa on heidän perustehtävällään verrattuna vanhempien perustehtävään lapsen kasvattajina. Ammattilaisen tehtävänä on toimia lapsen kasvattajana, mutta kodilla on paljon laajempi tehtäväkuva tähän verrattuna. Lapsen kasvattamisen lisäksi vanhemmilla on töitä, harrasteita, ystäviä ja yhteiskunnallisia intressejä. Asioita joista kasvattaja ei välttämättä tiedä. Tästä näkökulmasta katsottuna kasvattajat saattavat tarkastella lapsen elämää ja kodin tehtävää hyvinkin suppeasta näkökulmasta ja 'lapsen parasta' ajatellessa vanhempien toimintaa saatetaan arvostella turhan voimakkaasti. (Helenius ym. 2001, 263-264.)

Lapsen kotia ja kodin kulttuuria tulisi Kiesiläisen (2001) mukaan pyrkiä tarkastelemaan laajemmin, sillä lapsi on aina osa perhettä ja sen kokonaistehtävää. Yksittäisiin ongelmiin puuttuminen harvoin ratkaisee huolitapauksessa mitään, mutta kokonaiskuvan kirkastumisen myötä moni yksittäinen huolikin voi pienentyä. (mts. 264.)

4.2 Kasvatuskumppanuuden tavoitteet

Päivähoitolain mukaista velvoitetta perheiden kotikasvatuksen tukemisesta on työstetty kasvatuskumppanuuden käsitteen avulla. Perheiden tukemisesta on siirrytty kumppanuuteen, mikä on haasteellisempaa niin perheille kuin kasvattajille. Kasvatuskumppanuuden tulkintoja on kasvattajien keskuudessa monenlaisia. Osittain näyttää siltä, että perustyöhön on otettu vain kasvatuskumppanuus sanana, kun taas toisin paikoin kumppanuuskäytäntöjä on pohdittu syvällisemmin. Tällöin kasvatuskumppanuuden tavoitteena on osallistaa vanhempia kumppanuuteen, kehittää kumppanuuteen tarvittavaa osaamista ja rakentaa yksiköiden kumppanuuskulttuuria uudelleen kasvatuskumppanuuden periaatteiden pohjalta. (Karila ym. 2006,93 – 94 ; Kaskela & Kekkonen 2006, 23.)

Kumppanuuden tavoitteena on myös vahvistaa vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta. Jotta tämä tavoite on toteutettavissa, tarvitsee päivähoiton kasvattaja tietämystä lapsen ja vanhemman välisestä vuorovaikutuksesta ja sen merkityksestä. Kasvattaja myös kannattelee lapsen ja vanhemman välistä suhdetta. Kannattelua on jo tieto lapsen tarpeista, toimiva vuorovaikutus asiakasperheen kanssa ja pyrkimys etsiä yhteistä ymmärrystä. Kasvattajan herkkyyys havainnoida lasta auttaa häntä näkemään mahdollisen tuen tarpeen. Kasvattajan ja vanhemman välinen toimiva vuorovaikutus

taas mahdollistaa tuen tarpeen puheeksi oton. (Karila ym. 2006,93 – 94 ; Kaskela & Kekkonen 2006, 23.)

4.3 Kasvatuskumppanuuden periaatteet

Kasvatuskumppanuuden kannalta oleelliset käsitteet liittyvät kasvatukseen ja sen arvopäämääriin, hyvän kasvatuksen menetelmiin ja hyvään lapsuuteen sekä vanhemmuuteen ja perheen tehtäviin. Näistä käsitteistä on monenlaisia käsityksiä niin vanhemmilla kuin kasvattajillakin, jotka juontuvat usein erilaisista arvomaailmoista ja elämänhistorioista. Yksilökokemukset ovat aina läsnä vuorovaikutustilanteissa ja siksi kasvatuskumppanuuden toteutumiseksi on asetettu neljä keskeistä periaatetta. Näitä ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi. Kuulemisessa on keskeistä olla rehellisesti läsnä, aidosti kiinnostunut ja kyetä empaattisuuteen kuultavaa kohtaan. Tämä on avain todelliseen dialogiin. Kunnioitus on toisen ihmisen arvostamista ja hyväksymistä. Kuulemisen ja kunnioituksen myötä syntyy luottamus. Luottamuksen syntymiseen vaaditaan aikaa ja riittävä määrä aitoja kohtaamisia. (Karila ym. 2006, 95 ; Kaskela & Kekkonen 2001, 32 - 38.)

4.3.1 Kuuleminen

Kuuleminen on eläytyvää kuuntelemista ja keskittymistä. Kuuntelija on tietoisesti läsnä tilanteessa. Se näyttäytyy kuultavalle aitona kiinnostuksena, empaattisuutena ja rehellisyytenä. Kuuleminen onnistuu parhaiten, jos kuuntelija pystyy luomaan turvallisen ja myönteisen ilmapiirin keskustelulle. Kuunteleminen pitää sisällään myös riskinottoa: kuuntelijan on pystyttävä sietämään omia negatiivisia tunteita, kuten esimerkiksi suuttumusta, ahdistusta ja hämmennystä. Kuuntelijan on myös kyettävä olemaan näyttämättä negatiivisia tunteita kuunneltavalle. Tilanteissa, joissa ollaan eri mieltä asioissa, aletaan helposti puolustamaan omaa kantaa ja näkemystä, jolloin kuunteleminen loppuu. Saarnaaminen, luennoiminen, arvostelu ja syytteleminen aiheuttavat sen, että kumpikin osapuoli lakkaa kuuntelemasta toista ja keskittyy puolustukseen ja omaan puheeseen. Kuulluksi tuleminen on voimauttava sekä eheyttävä kokemus. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32.)

4.3.2 Kunnioitus

Kunnioitus helpottaa toimivan dialogin syntymistä, jolloin on mahdollista keskustella asioista peittelemättä ja teeskentelemättä. Ihminen haluaa tulla hyväksytyksi sellaisena kuin on ja kunnioittava asenne on toisen ihmisen arvostamista ja hyväksymistä sellaisena, kuin tämä on. Arvostava asenne lähtee ajatusten tasolta ja näkyy sitä kautta tekoina. Oma avoimuus ja myönteisyys luovat toiselle tunnetta, että hän on kunnioitettu ja arvostettu dialogissa. Kunnioituksen puute näkyy toisen mitätöimisenä, selän kääntämisenä, asioiden salaamisena, kertomatta jättämisenä ja näyttämällä ettei toisella tai tämän sanomisilla ole mitään arvoa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34.)

Kunnioittavan suhteen luominen on haaste erilaisuuden kohtaamisille. On erilaisia perheitä, perhekulttuureja, erilaisia arvoja ja asenteita. Kunnan päivähoiton piirissä olevat perheet edustaa laajaa kasvatuksellisten ajattelutapojen kirjoa, kun taas kasvattajien voidaan olettaa suuntautuvan maailmaan keskimääräistä keskiluokkaisemmin, turvallisuushakuisemmin ja perhekeskeisemmin. Ihmisen on helpointa hyväksyä sellaisia toimintatapoja, jotka ovat lähellä hänen omia tapojaan. Kunnioittava suhde luodaan aina myönteisyydestä käsin, se avaa ovia avoimelle ja rehelliselle puheelle. Todellisuuden kohtaaminen on myös helpompaa, kun kykenee säilyttämään vanhemmuuden kasvot sekä kunnioituksen. Kasvattajan ei aina tarvitse tietää asioita, joihin hänellä ei ole vielä riittävää ymmärrystä. (Karila ym. 2006, 95 ; Kaskela & Kekkonen 2006, 34 – 36.)

4.3.3 Luottamus

Kuulemisen ja kunnioituksen kautta rakentuu luottamus. Luottamuksen syntyyn tarvitaan aikaa ja riittävästi kohtaamisia. Sen rakentumiseen tarvitaan myös vanhempien mahdollisuuksia vaikuttaa lapsensa hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen liittyviin asioihin; arkiset kohtaamiset ja keskustelut lapseen liittyvistä asioista ovat perustana luottamukselle ja mahdollistaa yhteisen ymmärryksen lapsesta. Toimivan suhteen luomiseen vaikuttaa myös se, miten tiiviisti vanhemmat ovat valmiita rakentamaan kumppanuussuhdetta kasvattajien kanssa. (Karila ym. 2006, 96 – 99 ; Kaskela & Kekkonen 2006, 36.)

Lapsen kasvatus kasvattaa hänen lähellään olevia aikuisia yhteiseen aikuisuuteen. Luottamus rakentuu hitaasti, eivätkä ongelmalliset tilanteet aina ratkea helposti ja nopeasti. Kasvatuskumppanuuden haasteena on saada aikaan sellainen vuorovaikutussuhde, jossa kaikki osapuolet tulevat ymmärretyiksi eivätkä ennakoasenteiden ja oletuksien värittämänä joudu väärinymmärretyiksi. Tarvitaan rehellisyyttä kasvattajan havainnoissa ja uskallusta puhua niistä. Tarvitaan kuulevaa ja kunnioittavaa tapaa ottaa huoli puheeksi. Lapset tarvitsevat ympärilleen aikuisia, jotka ovat aitoja, lämmihenkiisiä ja empaattisia. (Karila ym. 2006, 97 – 98 ; Kaskela & Kekkonen 2006, 36 – 37.)

4.3.4 Dialogi

Vuorovaikutuksen on toimittava kumpaankin suuntaan siten, että lähtevät viestit ja saapuvat viestit eivät estä toistensa kulkua. Vaikka toinen vuorovaikutuksessa oleva olisi eri mieltä toisen kanssa, on silti kyettävä kuulemaan ja ymmärtämään mitä toinen haluaa sanoa. Keskustelu ei pysty etenemään silloin, kun keskustelun tavoitteena on vain saada toinen osapuoli hyväksymään toisen oma näkökulma. Kuulemisen heikkous voi vaarantaa koko työyhteisön kasvatuskulttuurin kehittymisen. (Kiesiläinen 1998, 41 – 42.)

Perheillä on oma käsityksensä toimivasta vuorovaikutuksesta kasvattajan kanssa. Nämä käsitykset syntyvät siitä, millaisia odotuksia lasten vanhemmilla on vuorovaikutuksen suhteen ja miten he ymmärtävät oman osallisuutensa vuorovaikutuksessa. Kuuleminen on väylä todelliseen dialogiin ja kuuleva suhde synnyttää aitoa vuoropuhelua. Aidossa vuoropuhelussa on tilaa kaikille osapuolille omine ajatuksineen. Näin ollen dialogi toteutuu tasa-arvoisessa puheessa, jossa kaikkien tietämys asioista on yhtä arvokasta ja tärkeää. Dialogisessa vuoropuhelussa voidaan olla samaa aikaa eri mieltä, suorapuheisia ja rehellisiä. Dialogista vuoropuhelua kannattelee kuulemisen ja kunnioituksen kokemus. Vaikka kasvatuskumppanuudessa korostetaankin vastavuoroisuutta, on kasvattajien luotava kumppanuudelle parhaat mahdolliset puitteet. (Karila ym. 2006, 96 ; Kaskela & Kekkonen 2006, 38.)

Jokainen vuorovaikutustilanne on yksilöllinen, eikä sen lopputulosta voida ennustaa. Vuorovaikutuskanavat on pidettävä auki, jotta dialogisuus voi onnistua. Dialogisudessa keskustelulla on ydin, eikä siinä valita puolta. Dialogi määritellään taidoksi aja-

tella, puhua ja toimia yhdessä, eikä tarkoituksena ole puuttua epäolennaisuuksiin, sortua väittelyyn tai ryhtyä arvioimaan toista osapuolta. Yksilön ottama kanta asiaan ei ole lopullinen, vaan askel kohti yhteistä lopputulosta. Dialogissa luodaan yhteistä ymmärrystä ja sovitellaan yhteen yksilöiden tulkintoja todellisuudesta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38 – 39 ; Kiesiläinen 1998, 75.)

4.4 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

Kasvatuskumppanuus alkaa ensikohtaamisesta tutustumiskäynnillä ja rakentuu päivähoidon alettua päivittäisten kohtaamisten sekä kasvatustalustelujen myötä. Prosessi vie aikaa, mutta onnistuessaan takaa lapselle ja kasvattajille menestyksekkään yhteisen taipaleen varhaiskasvatuksessa.

4.4.1 Päivähoidon aloittaminen

Päivähoidon alkaessa kasvatuskumppanuus alkaa aina tutustumisesta. Lapsen päivähoidon aloitus koskettaa koko perhettä, eikä lapsi muutu hoidon alettua päivähoitolapiseksi, vaan hän on edelleen kotinsa lapsi ja hänen elämänsä keskipiste säilyy kotona. Kasvatuskumppanuusmallin mukaan kotikäynti tehdään lapsen kotona, mikäli se sopii vanhemmille ja tutustumiskäynti pyritään toteuttamaan ennen päivähoidon alkua. Kotikäynti on luontevin tapa tutustua perheeseen, sen tapaa olla vuorovaikutuksessa sekä saada tietoa siitä ympäristöstä, jossa lapsi elää. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41 – 43 ; Helenius ym. 2001, 37.)

Tutustumiskäynnin yhteydessä tehdään aloituskeskustelu, jonka tavoitteena on antaa perheelle puheenvuoro. Vanhempien on usein helpompi avautua itselleen hankalista tai pelottavista asioista kotiympäristössä. Aloituskeskustelun yksi tavoite on auttaa vanhempia valmistamaan lasta päivähoidon alkamiseen. Vanhemmat pääsevät esittämään omia toiveitaan ja odotuksiaan kasvattajalle, jolle tieto on tärkeää hyvän kasvatuskumppanuuden pohjan luomiseksi. Tutustumisen kautta sekä vanhemmat että kasvattaja alkavat rakentamaan itselleen luottamusta kasvatuskumppaniin. (Karila ym. 2006, 97 ; Kaskela & Kekkonen 2006, 42.)

Koti on lapselle turvallisin paikka maailmassa ja siellä hänen on hyvä tutustua uuteen ihmiseen, aikuiseen, joka tulee olemaan hänen hoitajansa ja kasvattajansa päivähoi-

dossa. Ensitapaaminen kotona auttaa myös lasta sopeutumaan uuteen paikkaan hoidon alkaessa, joka olisi hyvä aloittaa asteittain. Tämä tukee lapselle tärkeää jatkuvuuden tunnetta ja asteittaisen hoidon aloittaminen voidaan sopia aloituskeskustelussa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 42 - 43.)

Hoidon alkaessa kotikäynnin ja aloituskeskustelun käyneellä hoitajalla on jo tuntuma siitä, millainen lapsi on hoitoa aloittamassa. Kasvattajalla on jo tarvittavaa tietoa, mikä auttaa häntä rakentamaan suhdetta lapseen ja edesauttaa tämän vastaanottamista. Hoidon aloittaminen on aina erokokemus niin lapselle kuin vanhemmille. Vanhemman oma vaikeus erota lapsesta saattaa tuntua kasvattajasta 'lapsen turhana itkettämisenä'. Myös mustasukkaisuus omasta lapsesta saattaa näkyä tyytymättömyytenä hoitajaan. Kasvattajan empatia sekä kannattelu helpottavat erokokemuksesta selviämistä. Lapsen suhdetta vanhempiin tuetaan valokuvin sekä kotoa tuoduin lohtusymbolein, joita voivat olla tutut lelut, viltti, äidin huivi tai muu vastaava. Lapsen ikävää sanoitetaan ja siitä puhutaan. Kasvattajan sensitiivinen tapa ottaa lapsen tunnetilat huomioon auttavat lasta kokemaan turvallisuutta ja asettumista päivähöitoon. (Kaskela & Kekkonen 2006, 43 – 44 ; Helenius ym. 2001, 265.)

4.4.2 Päivittäiset kohtaamiset ja kasvatust keskustelut

Kasvatust kumppanuus rakentuu parhaiten päivittäisten kohtaamisten vuorovaikutustilanteissa. Kasvattaja rohkaisee omalla myönteisellä puheellaan myös vanhempia puhumaan ja jakamaan asioita. Vanhemmille on tärkeää kuulla lapsen päivästä, vaikka se tuntuisi kasvattajasta tavanomaiselta. Vanhemmille nämä normaalit päivän tapahtumat saattavat olla arvokkaita lapsuusmuistoja, joita he haluavat tallentaa. Päivittäiset kohtaamiset myös lujittavat kasvatust kumppanuutta ja tuovat vanhemmalle ymmärrystä lapsen päiväkotiarjesta sekä auttaa vanhempia ymmärtämään lapsen kotona tapahtuvan leikin ja muun toiminnan liittymistä lapsen elämään päiväkodissa. Vuorovaikutus kasvattajan ja vanhemman välillä on parhaimmillaan kuulemista molemmin puolin, sekä lapsen arjen tarinoiden jakamista, josta syntyy kasvattajalle sekä vanhemmalle tarvittava lapsen tuntemus. Toisinaan on hyvä ottaa myös lapsi mukaan keskusteluun ja kuulla hänen tarinaansa päivän tapahtumista. Tällöin lapsi pääsee itse osalliseksi häntä koskevissa asioissa. (Karila ym. 2006, 102 – 103 ; Kaskela & Kekkonen 2006, 44 – 45.)

Päivittäisissä kohtaamisissa tapahtuvan vuoropuhelun lisäksi käydään laajemmin lasta koskevia keskusteluja, joita ovat kasvatuskeskustelut. Ne toimivat kasvatuskumppanuuden kehittymisen ja syventymisen kenttinä. Kun lapsen hoito on kestänyt muutamaa kuukautta, laaditaan hänelle yhdessä vanhempien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelma. Tällöin käydään laajempi keskustelu lapsesta ja hänen kasvatuksesta. Varhaiskasvatussuunnitelma keskustelu käydään ainakin kerran vuodessa, mutta tarvittaessa suunnitelmaa voidaan tarkistaa ja käydä läpi useamman kerran vuodessa. Myös suunnitelman toteutumista arvioidaan suunnitelmallisesti. (Karila ym. 2006, 107 ; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 32.)

Varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen yhdessä vanhempien kanssa on luonnollinen jatkumo ensitapaamisessa tehdyille aloituskeskustelulle. Varhaiskasvatussuunnitelmas-
sa palataan aloituskeskustelun tunnelmiin, ajatuksiin ja odotuksiin sekä luodaan yhteistä näkemystä lapsesta. Vanhempien asiantuntijuus oman lapsensa asioissa on huomioitava suunnitelmaa tehdessä. Kasvattajan on toimittava johdonmukaisesti ja lapsen yksilölliset tarpeet tiedostaen yhteistyössä perheen kanssa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 46 ; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 32.)

5 SELVITYKSEN TARKOITUS JA TOTEUTUS

5.1 Tutkimustehtävä

Selvityksen tehtävänä oli selvittää kasvatuskumppanuuden neljän periaatteen (kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi) pohjalta, miten kasvatuskumppanuus koetaan arjen kohtaamisissa Toivakan perhepäivähoidossa sekä päiväkotitilanteissa. Ovatko kokemukset yhtenäisiä ja saavatko kasvattajat selvityksessä vahvistusta omalle näkemykselleen yhteistyön tilasta, vai onko päivähoitolla tarvetta tarkastella kasvatuskumppanuuden eri alueita uudelleen.

5.2 Tutkimusmenetelmä

Selvitys tehtiin laadullisen tutkimuksen eli kvalitatiivisen tutkimuksen periaatteilla ja tulokset purettiin laadullisen analyysin menetelmällä. Tutkimuskysymysten tarkennettua valittiin aineiston keruutapa, eli haastattelut ja kyselylomakkeet. Aineiston keruun

jälkeen tapahtui aineiston tutustuminen, sen järjestäminen ja rajaaminen, josta siirryttiin teemojen ja ilmiöiden vertailuun niin haastatteluista kuin lomakkeista ts. aineiston analyysiin. Tässä vaiheessa muodostui tulkintasääntö, miten aineistoa tulkittiin. Analyysia seurasi tulosten koonti ja tulkinta. Analyysin päätteeksi tuloksia tarkasteltiin teorian ja käytännön näkökulmasta ja pohdittiin jatkoselvitystarpeita. (Ruusuvuori ym. 2010, 12.)

Laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelminä käytetään yleisemmin haastattelua, kyselyä ja havainnointia. Näitä eri menetelmiä voidaan myös käyttää rinnakkain tai yhdisteltyinä tarpeen mukaan. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 71.)

5.2.1 Haastattelut

Kirmasen (1999) mukaan haastattelu on ihmisten välinen vuorovaikutustilanne, jossa tuotetaan yhdessä aineistoa. Haastattelu on sosiaalinen tapahtuma, jossa luodaan sosiaalista todellisuutta. Olennaista ei ole saada selville haastateltavien elämän yksityiskohtia, vaan nähdä ne tulkinnat, joita he elämäänsä liittyvistä asioista tekevät. (Ruoppila ym. 1999, 196.)

Tuomi ja Sarajärven (2009, 75) mukaan teemahaastattelussa edetään etukäteen valittujen keskeisten teemojen mukaan ja siinä pyritään saamaan vastauksia tutkimustehtävän mukaisesti. Teemahaastattelurunkona käytettiin kyselylomakkeen aihealueita ja haastattelu pyrittiin pitämään kasvatuskumppanuuden keskeisten periaatteiden piirissä.

5.2.2 Kyselylomakkeet

Lasten vanhempien kanssa käytettiin kyselyä. Kyselylomakkeet (liite 2) olivat suurelta osin strukturoituja; kaikille vanhemmille esitettiin samat kysymykset, väittämät, joihin he valitsivat itselleen sopivimman vaihtoehdon valmiista vastausvaihtoehdoista. Kunkin aihealueen lopussa oli kysymys puolistrukturoidusti, johon sai kirjoittaa vastauksen omin sanoin. (Eskola & Vastamäki 2001, 26.)

Vanhemmille lähetetyt kyselylomakkeet oli jaettu perustietojen kyselyyn, hoitopaikkaa tutustumiseen ja siitä heränneisiin tuntemuksiin, päivähoidon ja vanhemman roo-

leihin sekä omiin kokemuksiin päivittäisistä kohtaamisista. Jokaisen osion jälkeen oli mahdollisuus kertoa vapaasti omia kokemuksia edellä kysytyistä asioista. Viimeisellä sivulla kysyttiin avoimissa kysymyksissä kokemuksia toimivasta yhteistyöstä sekä kokemuksia siitä, kun yhteistyö ei ole ollut toimivaa. Lopuksi oli pohdintamahdollisuus sille, kuinka edellä mainitussa tilanteessa olisi vastaajan mielestä tullut toimia.

Kyselylomakkeen kysymykset pyrittiin laatimaan siten, että niistä voi päätellä kuinka vanhempi on kokenut tulleen kuulluksi, onko yhteistyö herättänyt luottamusta ja kunnioitusta sekä kuinka dialoginen suhde kasvattajaan mahdollisesti on.

5.3 Aineiston hankinta

Vanhemmille suunnatut saatekirjeet (liite 1) ja kyselylomakkeet (liite 2) valmiiksi kirjoitettujen vastauskirjekuorien kanssa annettiin hoitajille, jotka välittivät kirjeet eteenpäin. Kyselylomakkeita jaettiin siten, että jokainen perhe sai yhden kyselylomakkeen. Kyselylomakkeita jaettiin 26 kappaletta. Kyselylomakkeet laadittiin siten, että siitä ei muodostu liian pitää ja siihen on helppo ja nopea vastata. Kysymyksen asettelu nojautuu kasvatuskumppanuuden neljän keskeisen periaatteen ympärille. Apua kysymysten laadintaan saatiin päivähoiton johtajalta. Kyselyt jaettiin perheisiin toukokuussa 2012.

Vastausaikaa annettiin vanhemmille viikon ajan, jotta vastausprosentti olisi mahdollisimman hyvä. Päivähoidon kokemuksesta pitkät vastausajat heikentävät kyselyiden palautumista kodeista päiväkodille ja hoitajille. Pidemmällä vastausajalla kyselylomakkeet saattavat joutua muun postin mukana paperinkeräykseen. Luotettavuuden vuoksi vanhemmille annettiin mahdollisuus palauttaa kysely anonymisti päivähoitossa olevaan palautuslaatikkoon tai lähettää se nimettömänä postitse. Näin pyrittiin luomaan vanhemmille varmuus siitä, että henkilökunta ei pysty seuraamaan mitkä perheet ovat kyselyyn vastanneet.

Päivähoidon henkilökunnan kanssa aineistonkeruu tapahtui kahtena erillisenä ryhmähaastatteluna siten, että perhepäivähoitajille oli järjestetty oma haastattelunsa ja päiväkodin henkilökunnalle oma. Haastattelut pidettiin päiväkodin tiloissa työpäivän jälkeen.

5.4 Aineiston analyysi

Toivakan päivähoiton piirissä oli selvityksen tekohetkellä n. 50 perhettä, joista 26 olivat perhepäivähoidon sekä päiväkotit Tuokkosen tarjoamassa päivähoitossa. Henkilökuntaa koko päivähoitossa oli 24 henkeä, joista 10 ovat perhepäivähoitajia sekä päiväkotit Tuokkosen työntekijöitä.

Selvitykseen valikoitui harkinnanvaraisesti Toivakan päivähoitosta päiväkotit Tuokkosen henkilökunta ja perhepäivähoitajat sekä Tuokkosessa ja perhepäivähoitossa olevien lasten vanhemmat. Päivähoiton työntekijöistä selvitykseen osallistui 9 henkilöä, mikä kattoi 90 % Tuokkosen ja perhepäivähoidon henkilöstöstä. Kyselyihin vastasi 11 perhettä 26:stä, mikä kattoi 42,3 % selvitykseen pyydetyistä perheistä. Koko Toivakan päivähoitoa ajatellen 22 % Toivakan päivähoiton piirissä olevista vanhemmista sekä noin 37,5 % päivähoiton henkilökunnasta osallistui selvitykseen. Kyselyyn osallistuvien perheiden lapset ovat syntyneet vv. 2006 – 2010.

Teemahaastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin mahdollisimman pian haastattelun jälkeen. Nauhoitteet hävitettiin työn valmistuttua. Myös kyselylomakkeet tuhottiin työn valmistuttua. Vanhemmilta saatu aineisto tyypiteltiin kyselylomakkeiden aihealueiden mukaan ja haastatteluiden aineisto tyypiteltiin sen mukaan, mihin kasvatuskumppanuuden neljän periaatteeseen ne liittyivät. Aineisto käsiteltiin aineiston laadullisella analyysillä.

6 SELVITYKSEN TULOKSET

Selvityksen tulokset purettiin kahdessa eri prosessissa. Kyselylomakkeet käsiteltiin omana osionaan ja haastattelut litteroinnin jälkeen toisena osiona. Kyselyiden ja haastattelujen tuloksia vertailtiin keskenään. Kyselylomakkeiden tuloksia selvittäviin lukiuihin liitettiin kasvattajien kommentteja tukemaan kyselylomakkeista saatua tietoa. Haastattelut purettiin käyttäen kasvatuskumppanuuden neljää periaatetta tulosten mitareina.

6.1 Kasvattajien ja vanhempien taustatiedot

Haastatteluihin osallistui 9 kasvattajaa, joista yksi oli lastentarhaopettaja, kolme päiväkodissa työskentelevää lastenhoitajaa sekä viisi perhepäivähoitajaa. Henkilökunnan vastausprosentti oli 90 %. Haastatteluun osallistui niin nuoria kuin kokeneempiakin kasvattajia. Työkokemusvuodet päivähoidon alalta vaihtelivat vuodesta kolmeen-kymmeneenkahdeksaan vuoteen.

Kyselyihin vastasi 11 perhettä 26 perheestä. Vastausprosentti oli 42,3 %. Vastanneista perheistä viiden lapset olivat perhepäivähoidossa ja kuuden perheen lapset päiväkodissa. Vastanneiden perheiden lapsista nuorin oli 1-vuotias ja vanhin 6-vuotias. Päivähoitosuhteet vastaajaperheillä olivat kestäneet puolesta vuodesta lähes neljään vuoteen. Kaikki kyselyyn vastanneet olivat äitejä.

6.2 Kyselylomakkeiden tulokset

Kyselylomakkeiden tulokset purettiin siinä järjestyksessä, kun kysymystenasettelu oli lomakkeisiin tehty. Avoimien kysymysten vastauksia liitettiin tuloksiin syventämään monivalintakysymysten tuomia tuloksia. Monivalintakysymysten ja väittämien vastaukset purettiin taulukoihin, joista näkee kuinka moni vastaaja on ollut kysymyksen asettajan kanssa samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, ei osaa sanoa, jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä.

6.2.1 Päivähoidon aloittaminen

Kyselylomakkeen ensimmäiseen kohtaan, jossa käsiteltiin päivähoiton aloittamista ja hoitopaikkaan tutustumista vastasi 10 perhettä. Yksi perhe oli aloittanut hoidon heti yksikön auettua, joten heillä ei ole ollut tutustumistapaamisia lapsen kanssa ennen hoidon alkamista ja näin ollen ensimmäisen sivun kohdat jäi perheeltä vastaamatta.

Kaikki kymmenen vastaajaa olivat käyneet tutustumassa päivähoitoon ennen hoidon alkua ja yhtä lukuun ottamatta he olivat samalla tutustuneet lapsen omahoitajaan. Tutustumiskäynnillä he olivat tutustuneet päivähoidon arkeen ja olivat kokemansa mukaan tulleet kuulluiksi ja ymmärretyiksi lapsensa asioissa. Jokaisella vastaajalla oli myös tunne siitä, että työntekijät olivat olleet aidon kiinnostuneita lapsen ja perheen

asioista. Vain yhden vastaajan luona oli hoitaja käynyt kotona ennen hoitosuhteen alkamista.

Karila (2005a) toteaa, että kasvattajan lapsista ja työstään aidosti välittävä asenne rakentaa luottamusta herättävää vuorovaikutusta. Vaatimukset hyvään vuorovaikutukseen vaaditaan niin aikuisten kuin lasten kanssa. Kuulluksi tulemisen kokemukset auttavat rakentamaan luottamusta kasvattajan ja vanhemman sekä lapsen välille. (Karila ym. 2006, 99.)

Tutustumiskäynnin jälkeen vanhempien tuntemukset olivat pääsääntöisesti luottavaisia, tyytyväisiä ja innokkaita. He tunsivat melko vahvasti olonsa myös rauhallisiksi ja iloisiksi. Kuvasta voidaan myös nähdä, ettei hoitopaikkaan tutustumisen jälkeen ole useimmille vastaajille jäänyt pohdiskelevaa olotilaa. (Kuva 1.)

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Luottavainen	5	5	0	0	0
Tyytyväinen	7	3	0	0	0
Innokas	2	8	0	0	0
Pohtiva	1	2	1	5	0
Rauhallinen	3	5	1	1	0
Iloinen	4	5	0	1	0

KUVA 1. Vanhempien tuntemukset tutustumiskäynnin jälkeen

Sekä vanhemmat ja kasvattajat olivat yhtä mieltä siinä, että tutustumisvaihe on tärkeä vaihe hoitosuhteen alkaessa. Kotikäyntejä tehnyt kasvattaja kertoo, että kotikäynnillä tapahtuva tapaaminen ”*tuo sitä avoimuutta ja tutustuu siihen perheeseen paremmin, kuin että tässä näkis ensimmäisen kerran sen perheen ja lapsen, kun se tulee tänne.*”

Erään äidin mielestä oli ”*erittäin tärkeää lapsen (ja vanhemman) kannalta, jotta tutustuminen ja siirtyminen tapahtuu pikkuhiljaa, lapsi saa vanhempansa läsnä ollessa tutustua. Ettei peli ole heti 'kerrasta' jääntä hoitoon.*” Vastaajan kotona oli käyty alkutapaaminen ennen hoidon aloittamista.

Toinen äiti kertoi, kuinka hankalaa oli jättää arasteleva lapsi hoitoon: *”Tutustumiskäynnillä henkilökunta eli hoitajat olivat tosi mukavia ja ilmapiiri hoitopaikassa tuntui lämpimältä. Kysymyksiini vastattiin ja äitiä rauhoiteltiin, että lapsi kyllä pärjää.”*

Erästä vastaajaa oli helpottanut tarjottu *”oljenkorsi soittaa hoitopaikkaan ensimmäisinä päivinä ja kysellä kuulumisia”*. Vastaja kertoi, että vaikka ei mahdollisuutta käyttänytkään, oli se herättänyt luottamusta ja rauhoittanut omaa mieltä.

Kasvatuskumppanuus alkaa aina tutustumisella lapseen ja perheeseen. Tärkeää on luoda lapselle jatkuvuuden tunne järjestämällä siirtyminen kotoa päivähoitoon asteittain. Ero lapsesta on vaikeaa myös aikuiselle ja siksi myös aikuinen tarvitsee kasvattajalta kuulevaa suhtautumista ja myötätuntoista kannattelua. Tutustumisvaiheessa myös kasvattaja saa tietoa siitä, millainen lapsi ja perhe on päivähoitoa aloittamassa. (Kaskela & Kekkonen, 2006, 43.)

Perhepäivähoitajat kertoivat, että aina ei ole mahdollisuutta asteittaiseen tutustumiseen ennen hoidon alkua. Haastateltujen mukaan moni perhe käy tutustumassa useamman kerran hoitoon lapsen kanssa, mutta lapsen asteittainen hoidon aloittaminen ei ole mahdollista mikäli hoitosuhde alkaa samaan aikaan kuin vanhemman työt.

”ennehän oli nii, että se lapsi sai tulla ryhmään tutustumaan muutamaksi tunniksi ennen sitä hoidon varsinaista alkua. Pariksi tunniksi, että kävi kaupassa tai jossaki, nykyihän se ei enää ole mahdollista...”

Syynä muuttuneelle käytännölle hoitajat kertoivat olevan sen, ettei lapsi ole vakuutettu ennen virallisen hoitosuhteen alkamista.

Hoidon aloittaminen onnistuu kuitenkin. *”Ne on vaan ne itkut itkettävä siinä. Jokuhan nopeesti sopeutuu ja joku taas itkee vielä pari viikkoo...”* Perhepäivähoitoryhmät ovat kuitenkin pieniä ja uuden lapsen huomioiminen on helpompaa pienessä ryhmässä. Hoitajat kokivat, että tunneside lapseen ja vanhempiin syntyy erilaiseksi perhepäivähoidossa kuin jos olisi päiväkodissa töissä, missä on useampi aikuinen lapsia hoitamassa.

Alho-Kiven (1999) mukaan perhepäivähoidolla on sellaisia erityispiirteitä, että se voidaan nähdä hoitomuodon vahvuutena. Perhepäivähoito on kodinomaista hoitoa, jonka vahvuutena on arkipäivän kokonaisvaltaisuus. Hoitoryhmä on pieni ja hoitajalla on usein lämmin hoitosuhde lapsiin ja heidän perheisiinsä. (Keskinen & Virjonen 2004, 225.)

6.2.2 Kasvattajan ja vanhemman rooli yhteistyössä

Päivähoidon kasvattajien selkeimmäksi rooliksi kyselyssä nousi luottamuksellisen ja toimivan yhteistyön luominen, lapsen perushoidosta ja viihtyvyydestä huolehtiminen sekä lapsen päivän kulusta kertominen hakuhetkellä. Myös kodin kasvatuseriaatteiden kunnioittaminen sekä lapsen ja vanhemman välisen suhteen tukeminen oli tärkeää. Vanhemman tukemista elämän kriiseissä ei pidetty juurikaan kuuluvan päivähoiton kasvattajan rooliin. (Kuva 2)

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Lapsen perushoitoa vanhemman ollessa esim. työssä	9	2	0	0	0
Vanhempien neuvomista ja ohjaamista lapsen asioissa	0	3	2	6	0
Kodin kasvatuseriaatteiden kunnioittamista	5	6	0	0	0
Tukea lapsen ja vanhemman välisistä suhteista	5	4	1	1	0
Kertoa riittävästi lapsen päivästä hakuhetkellä	7	4	0	0	0
Vanhemman tukemista elämän kriiseissä	0	3	3	4	1
Huolehtia lapsen viihtymisestä päivähoitossa	9	2	0	0	0
Luottamuksellisen ja toimivan yhteistyön luominen	10	1	0	0	0

KUVA 2 Päivähoidon rooli yhteistyössä

Valtaosa vastanneista vanhemmista oli tuntenut yhteistyön sujuneen hyvin. Kokemuksia yhteistyöstä kuvattiin kyselyssä avoimeksi vuorovaikutukseksi, luottamukselliseksi, kuuntelevaksi, vanhempaa tukevaksi, ymmärtäväksi, kiireettömäksi ja toimivaksi. Yksi vastaajista oli vastaamishetkellä tyytyväinen yhteistyöhön, mutta mainitsi isompien lastensa kohdalla asian olleen toisin

Luottamus ja toimiva yhteistyö nousivat myös haastatteluissa tärkeiksi asioiksi.

”...se luottamus ja turvallinen ilmapiiri pitää olla saatu aikaseksi, että se (hyvä yhteistyö) tapahtuu.” ”...että miten ME kohdataan se vanhempi antaa sen tilan sille perheelle. Että miten hyvin ne sitten ottaa meihin päin, antaa sitä vastavuorosuutta. Miten se yhteistyö sitten siitä lähtee.”

Toimivan yhteistyön lisäksi kasvattajat pitivät tärkeänä sitä, että päiväkodin arki joustaa siten, että lasten on helppo mukautua siihen.

”Mutta meillä on ehkä ollu tässä se asenne sitten, että pienten, et meidän talo on lapsia varten. Eikä lapset ole meitä varten. Elikkä just se, että päivän rytmi muokataan sen mukaseksi, et ne lapset siinä pärjää...”

Tässä asiassa kasvattajat korostivat vanhemman roolia siinä, että he yhdessä voivat käydä läpi lapsen rutiineja sekä aikatauluja ja siten yhdessä rakentaa päiväkodin rytmiä lapsiryhmälle sopivaksi.

Hyvä vuorovaikutussuhde kasvattajan vanhemman välillä edellyttää arvostusta ja yhteistyötä kummaltakin osapuolelta, sekä kykyä jakaa vastuuta. Kasvattajan tulee tehdä työtään perheen kasvatuskumppanina ja pyrkii rakentamaan säännöllisen, kaksisuuntaisen vuorovaikutuksen vanhempien kanssa. Vanhempien tulee tuntea olevansa tervetulleita päiväkotiyhteisöön ja heille tulee antaa mahdollisuus osallistua lastensa hoitoa ja kasvatusta koskeviin päätöksiin. Kasvattajat kunnioittavat hienotunteisesti vanhempien tekemiä valintoja pitäen kiinni ammatillisesta vastuustaan. (Helenius ym. 2001, 23.)

Vanhempien mielestä heidän oman roolinsa yhteistyössä oli sitoutumista yhteistyöhön, rehellisyyttä ja avoimen suhteen luomista päivähoitoon sekä luottamuksellisen ja toimivan yhteistyön luomista. Myös huolenaiheiden yhteinen pohtiminen hoitajan kanssa sekä hoitajan auttaminen lapsen maailman ymmärtämisessä pidettiin osana vanhemman roolia. (Kuva 3.)

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin erimieltä	Täysin eri mieltä
Rehellinen ja avoin suhde päivähoitoon lapsen asioissa	8	3	0	0	0
Auttaa hoitajaa ymmärtämään lapsen maailmaa	7	2	1	1	0
Sitoutua yhteistyöhön päivähoidon kanssa	10	1	0	0	0
Pohtia yhdessä hoitajan kanssa huolenaiheita	6	5	0	0	0
Luottamuksellisen ja toimivan yhteistyön luominen	10	1	0	0	0

KUVA 3 Vanhemman rooli yhteistyössä

Myös kasvattajat toivoivat yhteistyöltä samoja asioita, joita vanhemmat olivat pitäneet merkityksellisinä. Tärkeimmiksi asioiksi yhteistyön kannalta haastattelussa nousivat rehellisyys, avoimuus ja palautteen anto kasvattajalle. Kasvattajat toivoivat suoraa palautetta vanhemmilta, vaikka negatiivistakin, oman toiminnan kehittämiseen.

6.2.3 Vanhempien kokemuksia päivittäisistä kohtaamisista

Vanhempien kokemusten mukaan vuorovaikutus kasvattajien kanssa oli ollut toimivaa ja he olivat tulleet ymmärretyiksi ja kuulluksi. Kaikki vastaajat tunsivat, että päivähoito oli ollut perheen tai lapsen tukena ainakin jossain määrin ja että he saivat riittävästi tietoa lapsen elämästä päivähoitossa. Suurin osa vastaajista ajatteli, että he pystyivät puhumaan lapsen hoitajalle vaikeita asioita ainakin jossain määrin. Kahdeksan vastanneista tunsivat voivansa vaikuttaa lapsensa arkeen päivähoitossa kahden vastaajan ollessa jonkin verran eri mieltä asiasta. Yhdeksän vastaajaa oli sitä mieltä, että kasvattaja kysyy tarvittaessa vanhemmalta neuvoa lapsen hoidossa yhden ollessa jonkin verran eri mieltä asiasta. Suurin osa kyselyyn vastanneista vanhemmista pitivät hoitajaa osana perheen ja lapsen verkostoa. (Kuva 4.)

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin eri-mieltä	Täysin eri mieltä
Koen tullessi kuulluksi hoitaessani lapseni asioita	7	4	0	0	0
Koen, että minua ymmärretään lapseni hoitopaikassa	9	2	0	0	0
Pystyn vaikuttamaan lapseni arkeen päivä-hoidossa	2	6	1	2	0
Hoitaja(t) kysyvät tarvittaessa neuvoa minulta lapseni hoidossa	5	4	1	1	0
Pystyn kertomaan lapseni hoitajalle vaikeita-kin asioita	3	7	1	0	0
Koen, että hoitaja(t) kuuluu perheeni verkostoon	4	4	2	1	0
Päivähoito on ollut tukena perheeni ja lapseni elämässä	4	7	0	0	0
Koen olevani tasavertainen kohtaamisissa hoitajan kanssa	8	3	0	0	0
Päivittäisen kohtaamiset ovat tärkeämpiä kuin vasu -keskustelut	4	2	4	1	0
Saan riittävästi tietoa lapseni elämästä päivä-hoidossa	4	7	0	0	0
Vuorovaikutus on ollut toimivaa	10	1	0	0	0

KUVA 4 Vanhempien kokemuksia kohtaamisista

Kaskelan ja Kekkosen (2011) mukaan olennaista kasvatuskumppanuudessa on, että kasvattajan ja vanhemman välillä vallitsee keskinäinen luottamus ja kunnioitus. Vanhempi voi luottaa siihen, että lapsi on turvassa ja hyvässä hoidossa vanhemman ollessa töissä. Avoimuus auttaa jakamaan kasvatusvastuuta kasvattajan ja vanhemman kesken. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on luoda riittävä luottamus ottaa myös hankalia asioita puheeksi. Kasvattaja ja vanhempi yhdessä turvaavat lapselle pohjan kasvuille, kehitykselle ja oppimiselle huomioiden lapsuuden erilaiset verkostot ja ympäristöt. (Mts. 21.)

6.2.4 Vanhempien omia kokemuksia päivittäisistä kohtaamisista

Suurin osa vastanneista vanhemmista kertoi saavansa tietoa päivänkulusta pääsääntöisesti hyvin, vaikka kiire vaikuttikin usein päivittäisiin kohtaamisiin.

*”...Mutta jos päivän aikana on sattunut jotain erityistä on siitä kyllä ai-
na kerrottu.”*

”Päivittäiset kohtaamiset luovat pohjaa onnistuneelle vasu-keskustelulle ja yhteisen sävelen löytämiselle.”

”Kohtaamiset ovat onnistuneita, tosin yleensä aina viedessä ja hakiessa lasta hoidosta, on kiire 😊”

”Pidän tärkeänä, että saan tarpeeksi tietoa lapseni päivän kulusta ja siksi päivittäiset keskustelut ovat tärkeitä. Päivittäisissä kohtaamisissa ei tietysti ole aikaa jutella lapsen asioista aina laajemmin / tarpeeksi, koska hakijoita / lapsia on paljon ja hoitajalla paljon tekemistä, siksi pidän vasu-keskusteluja erittäin tärkeänä.”

”Aamuisin kiire töihin ja iltapäivisin tuntuu, että haluaa päästää perhepäivähoitajan jo vapaalle, joten kuulumiset ”lyhyitä”, mutta mielestäni tarpeeksi informatiivisia.”

Kasvattajien antama kasvatuksellinen ja ammatillinen tuki koettiin myös positiiviseksi ja tarpeelliseksi avuksi.

*”Apua ja ohjeita kasvatukseen ja lasten ongelmiin on voitu yhdessä poh-
tia. Ulkopuolisen näkökanta on auttanut ymmärtämään omaa lasta pa-
remmin.”*

*”Päivähoitajat ja hoitajat ovat olleet lapselle tuki...” ”...lapsen reakti-
oista on kerrottu välittömästi ja toimintamalleja ongelmatilanteisiin on
pohdittu yhdessä.”*

Myös Karilan (2005a) mukaan päivittäiset kuulumisen vaihdot ovat tärkeitä. Se, miten kasvattaja näissä tilanteissa toimii, kuvaa lasten elämää hoidossa. Karilan tutkimushankkeessa vanhemmat valitsivat omaan kokemuksiinsa perustuen kasvatuskumppanikseen lähes poikkeuksetta koko lapsiryhmän hoitohenkilöstön. (Karila ym. 2006, 101 – 102.)

6.2.5 Vanhempien kokemuksia onnistuneesta yhteistyöstä

Dialogi sekä perheen ja lapsen tarpeiden ja toiveiden huomioiminen nousivat tärkeiksi asioiksi toimivassa yhteistyössä.

”Pääasiassa koen, että minua/meitä/lapsiani kuunnellaan ja ymmärrettään. Halutaan tietää miten meillä menee ja mitä lapsi tarvitsee. Ja lapseni menee tarhaan hyvillä mielin ja päivän kertoo sujuneen hyvin.”

”Perheen tarpeita huomioidaan. Koen lapsia viedessäni että heidät otetaan ilolla vastaan ja he ovat hoitajalle tärkeitä.”

”Avoin ja rehellinen vuorovaikutus.”

”Kuunnellaan ja kunnioitetaan toisiamme lapsen kasvatukseen ja ohjaamiseen liittyvissä asioissa. Huomioidaan perheen tarpeet / toiveet. Osataan / uskalletaan puhua lapseen liittyvistä negatiivisistakin asioista, haetaan ratkaisuja yhdessä. Toimiva arki → päivän kuulumiset haettaessa.”

Myös hoitopäivien joustavuutta perheen tarpeiden mukaan arvostettiin vastatessa omiin kokemuksiin toimivasta yhteistyöstä.

”Joustavuutta löytyy tarvittaessa esim. hoitajoissa, koska välillä voitulla yllättäviäkin työmenoja.”

”...Lapsen tuominen hoitoon on kellon aikojen puolesta vaihtelevaa ja päiväkodin puolelta on löytynyt joustoja ja ymmärrystä työtäni kohtaan.”

Kasvatuskumppanuudessa kasvattaja sitoutuu työskentelemään kuulemisen, kunnioituksen, tasavertaisuuden ja dialogisuuden mukaisesti. Kasvattajan ammattitaitoa ovat hyvät vuorovaikutustaidot, oman toiminnan refleктоimista ja yhteisen ymmärryksen etsimistä yhdessä vanhempien kanssa. Toimiva kumppanuussuhde vaatii toimivaa kumppanuuskulttuuria. Toimivat suhteet perustuvat molemminpuoliseen kunnioitukseen sekä kuulluksi tulemiseen. (Kaskela & Kekkonen, 2006, 18 – 19 ; Karila ym. 2006, 104.)

6.2.6 Vanhempien kokemuksia, kun yhteistyö ei ole ollut toimivaa

Vastauksissa tuotiin esille mm. vanhoja kokemuksia *”ei-ammattillisesta”* ja vanhemman mielestä epäpätevästä hoitajasta. Hänen kanssaan *”vuorovaikutus kodin ja hoitajan välillä on ollut erittäin vaikeaa, kun luottamusta ei ole ollut.”*. Vanhempi olisi toivonut hoitajalle enemmän tukea ja valvontaa hänen työssään. Myös ongelmia lasten hoitoaikojen kanssa sopimisessa oli ollut eräällä vanhemmalla aikaisemmin, mutta nykyään ongelma oli poistunut. Vanhempi korosti työnohjauksen merkitystä työn alkuvaiheessa. Kyselyyn vastaushetkellä kumpikin vanhempi piti yhteistyötä hyvänä ja toimivana.

Eräs vanhempi oli tuntenut, että kaikki työntekijät eivät motivoitu kouluttamaan itseään muuttuvien tarpeiden mukaan siten kuten muu henkilökunta. Vanhempi pohti vastauksessaan, kiinnostiko hoitajaa tällöin lapsen hyvinvointi? Vanhemman mielestä hoitajan olisi pitänyt vastaavassa tilanteessa *”...niellä oma ylpeys ja hoitaa asia ammattimaisesti. Jokainen joutuu tekemään joskus asioita, joita ei osaa tai jotka ei kiinnosta.”*

Kasvatuskumppanuus haastaa sekä vanhempia että kasvattajia työskentelemään vuorovaikutussuhteen syventämisen eteen. Tapa, jolla kasvatuskumppanit tulkitsevat ja kuulevat toiselta saatuja viestejä, vaikuttavat kumppanuuden kehittymiseen. Pelkkä tiedon välittäminen ja vaihtaminen eivät syvennä kumppanuutta, vaan siihen tarvitaan myös jaettuina tulkintoja sekä yhteistä päätöksentekoa. (Karila ym. 2006, 105–108.)

6.3 Kasvattajien teemahaastattelut

Teemahaastattelut tehtiin ryhmähaastatteluina käyttäen runkona kyselylomakkeessa kysytyjä aihealueita sekä keskittyen pohdittaviin asioihin kasvatuskumppanuuden neljän periaatteen näkökulmasta.

6.3.1 Kuuleminen

Kasvattajien keskuudessa nousi esille vahvasti alkutapaamisen merkitys siinä, kuinka hyvä ja toimiva yhteistyö saadaan aikaiseksi. Alkutapaamisessa vanhemmilla on aikaa rauhassa kysellä, ihmetellä, esittää toiveita ja käydä vapaata keskustelua kasvattajan kanssa. Kasvattajan kuulevaa työtettä korostettiin. Kaskelan ja Kekkosen (2006) mukaan alkutapaamisen lähtökohtana onkin antaa perheelle puheenvuoro (mts. 41).

Varhaiskasvatussuunnitelmatapaaminen oli toinen, missä kuulemisen merkitys korostuu. Tällöin, kun keskustellaan laajemmin lapsen elämästä ja tehdään suunnitelmia tulevasta, korostuvat vanhempien kokemukset, toiveet ja odotukset eri tavalla, kuin päivittäisissä kohtaamisissa. Se, miten vanhempaa kuullaan tapaamisessa luo pohjaa jatkuvalla yhteistyölle.

”.. ja eiks vasu ole niinku ohjekirja meille ja kodille, että tulis niitä yhteisiä tapoja...”

”...onhan hoidossa tietysti ne omat (tavat), mut eihän me voida tehdä ihan erilailla ku kotona.”

Päivittäiset kohtaamiset ja haastavat tilanteet vaativat myös kasvattajalta tietoista kuulemisen periaatetta. Vaikka tilanne saattaa olla hektinen, on lapsen vanhempaa kuultava jos tämä haluaa tulla kuulluksi. On oltava aistit avoinna, jotta ammattilaisena näkee arjen keskellä, milloin vanhemmalla on tarve tulla kuulluksi.

”...ei ole vaikeaa järjestää aikaa, jos mieltii näitä istuntoja tuolla toimistossa, niin kyllä se järjestyy.”

”...tavallaan jos se vanhempi tulee meille päin, niin sille löytyy aina aikaa. Sille pitää kyllä löytyä se aika ja tila...”

”...kun vanhemmat saattaa hakee ryöpsynä, tulevat samaan aikaan, et sit jos on jotain, ni semmosta henkilökohtaista , ni tavallaan sen tialn-teen ettiminen ei oo hirveen helppoo...”

Kun kasvattaja pysähtyy vanhemman vierelle ja asettuu kuulevaan suhteeseen, rakentuu ymmärrys saadusta tiedosta. Pysähtyminen ei vaadi pitkiä keskusteluhetkiä, vaan ainoastaan tahdon kuulla. Ymmärryksen kautta kasvattaja pystyy toimimaan tavalla, joka auttaa vanhempaa ja lasta. Tuonti- ja hakuhetket voivat olla kumppanuuden kannalta tärkeitä; niissä hetkissä kohdataan, kuullan ja kerrotaan. Luodaan yhteistä ymmärrystä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 33 – 34.)

6.3.2 Kunnioitus

Haastatteluissa ilmeni, että kunnioituksen on oltava molemminpuolista. Hyvä yhteistyö lähtee siitä, miten kasvattaja kohtaa vanhemman ja antaa tälle ja perheelle tilaa tulla yhteistyöhön. Tärkeänä pidettiin vanhemman hyväksyminen ihmisenä huolimatta tämän taustoista. Perheiden ja vanhempien yksityisyyden kunnioitusta korostettiin. Rehellisen puheen ajateltiin olevan osa kunnioitusta. Kuitenkin kasvattajat olivat sitä mieltä, että rehellinen puhe ei saa loukata toista; kasvattajan on osattava sensitiivisesti ottaa asiat esille.

”...Että joskus pitää osata ammattikasvattajanki hetkeksi sulkee suunsa, et okei, ehkä tänään oli semmonen asia, josta ei tarvii nyt mainitakkaa...”

Ihmiselle on tärkeää tulla hyväksytyksi sellaisena kun on. Kunnioittavan suhteen luominen on haaste, sillä ihmisen on helpompi hyväksyä omia arvoja lähellä olevia toimintatapoja. Rehellinen puhe ja toiminta ovat osoitus kunnioituksesta, mutta usein todellisuus on helpompaa kohdata silloin, kun voi säilyttää vanhemmuuden kasvot. Toimivassa suhteessa kasvattaja kykenee tuntemaan empaattisuutta vanhempaa kohtaan. (Kaskela & Kekkonen 2006, 29, 35 – 36.)

Se, että vanhemmat luottavat lapsensa kasvattajien hoiviin päiväksi ja että kasvattajilta kysytään neuvoja lapsen asioissa, pidettiin kunnioituksen ja luottamuksen osoituksina.

”Et kyllähän mekin ollaan tavallaan niinku erityisasemassa, kun ne jättävät... ajatelkaapas nytten. Et ne on tavallaan sen pitkän päivän lapsistaan erossa ja me saadaan tavallaan se ilo, mikä kuuluis vanhemmille, jos niillä olis mahdollisuus olla lasten kanssa kotona...”

Tärkeänä nähtiin myös oman kasvattajan roolin arvostus ja kunnioittaminen. Tähän vaikuttaa suurelta osin myös vanhempien osoittama arvostus kasvattajia kohtaan sekä varsinkin perhepäivähoitajien kokema yhteisön ja yhteiskunnan kasvava arvostus heidän työtään kohtaan.

”Kyllä se oli ku määkin työt alotin, että kun sää oot vaan kotona. Et et-hän sää mittää. Lapset vaa tulee sulle ja sää oot kotona...”

”...kyliltä just puhuvat, että eihän ne ku istuuvat vaan siinä keinussa...”

”Mutta ehkä ne just kaikki vasut ja nää pistää niitä mietii, et me ollaan kasvattajia...”

”Kyllä varmaan tänä päivänä tuntuu, että vanhemmat kunnioittaa sitä työtä mitä me tehdään ja päättäjät ja kaikki.”

6.3.3 Luottamus

Alkutapaamisen kotona ajateltiin tuovan avoimuutta alkavaan yhteistyösuhteeseen ja luovan hyvää pohjaa luottamuksen syntymiselle. Alkutapaamisessa kasvattaja tutustui perheeseen paremmin ja sai laajemman kuvan lapsen ympäristöstä. Näin syntyvä ’tut-tuus’ nopeutti luottamuksen syntymistä. (Vrt. Kaskela & Kekkonen 2006.)

”Ja sehän tavallaan tuo sitä avoimuutta ja tutustuu siihen perheeseen paremmin.... ja musta tuntuu, että nitte on helpompi tuua se lapsi sitten, ku niillä on jo joku tuttu täällä vastaanottamassa. ja joku jonka kanssa oli jo saanu keskustella.”

Miten yhteistyö alkoi ja miten kauan sitä oli kestänyt vaikutti oleellisesti luottamuksen syvyyteen. Kaikki haastatteluihin osallistuneet olivat yhtä mieltä siitä, että luottamus perheeseen saavutetaan ajan kanssa hyvän yhteistyön myötä.

”Nii, se luottamus ja turvallinen ilmapiiri pitää olla saatu aikaseksi, että se taphtuu. Ei se tapahu ihan yhtäkkiä..”

”Se on tullu ajan kanssa se luottamus. Ja kun se tulee, ni sitte on niinku niitä henkilökohtasempiaki asioita...”

Moni kasvattaja oli sitä mieltä, että luottamuksen saavuttaminen riippuu myös paljon vanhemmasta, tämän temperamentista ja siitä kuinka henkilökemiat käyvät yhteen.

”Se on niin kiinni persoonista ja vanhemmista...”

”Riippuu vanhemmista...”

”on joskus semmosia vanhempia tai perheitä tullut vastaan, että tuntuu niin saippualta, ettei niitä saa niinku mitenkään kiinni oikeen..”

Luottamuksen mittarina pidettiin sitä, miten herkästi vanhempi kysyy kasvattajalta neuvoja oman lapsensa kasvatukseen liittyvissä asioissa ja kuinka herkästi tuo kasvattajalle esille omia henkilökohtaisia, vaikeitakin asioita.

Kasvattajat pohtivat kuinka paljon etua luottamuksen syntymiseen on siinä, että kasvattaja ja vanhempi tuntevat toisena jollain tasolla jo ennestään. Onko se voimavara vai onko siitä jossain määrin haittaa? Myös pienen paikkakunnan tuomat haasteet vaikuttavat luottamuksen säilymiseen.

Luottamuksen rakentuminen vaatii aikaa ja riittävästi kohtaamisia. Arjessa tapahtuva päivittäinen vuoropuhelu tukee luottamuksen kehittymistä ja luo yhteistä ymmärrystä. Tähän vaikuttaa myös niin kasvattajan kuin vanhemmankin aikaisemmat kokemukset samankaltaisista tilanteista. Koska luottamus ei synny hetkessä, se vaatii kasvattaja sietämään keskeneräisyyttä ja sitä, että jotkin asiat eivät aina toimi kasvattajan haluamalla tavalla. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36 – 37.)

6.3.4 Dialogi

Dialogia pidettiin yhteistyössä keskusteluna.

”...saat sen vanhemman näin... silmästä silmään ja pystytte keskustelemaan ja ootte niinku yhteisymmärryksessä. Ja yhdessä pohditaan ja se

huoli löytyy yhdessä. Et vaikka siinä ei oo vielä mitään ratkasua, se pystyy vielä jäämään kellumaan yhteisymmärryksellä.”

Tärkeäksi dialogin onnistumiselle koettiin molemminpuolinen tunne ymmärretyksi tulemisesta ja kuulemisen sekä luottamuksen merkitystä korostettiin. Dialogin onnistumiseen uskottiin vaikuttavan myös vanhemman valmius rehelliseen puheeseen, jossa asiat otetaan asioina. Haastatteluissa oltiin yhtä mieltä siitä, että joskus kasvattajan täytyy kasvattaa vanhempaa kohti toimivaa dialogia ja pitää aistit avoinna sen onnistumiseksi.

”...että päästään siihen dialogiin silleen, että puhutaan asiasta, ja niinku rakentavasti ja molempia osapuolia kunnioittaen ja kuunnellen niitä perusteluja. Et sit kun pääsee siihen vaiheeseen, ni sit se homma lähtee purkautumaan. Mut se vaatii ensin työtä, ennen kuin päästään siihen samalle aaltopituuvelle...”

”...et sen vanhemman saa niinku istumaan ja kuuntelemaan ja puhumaan itekkin rehellisesti ja näkemään tilanteen...”

”Se vaatii sen vanhemman sellasta kypsyyttä, että se pystyy sellaseen keskusteluun..”

”Että niistä asioista on vaan pystyttävä puhumaan.... Et siinä vaatii nimenomaan sen kasvattajan roolin löytämistä ite, et saa sen dialogin ite piettyä.”

Hyvän vuorovaikutuksen ehdottomia edellytyksiä Kiesiläisen (1998) mukaan ovat hyvä tahto eli välittäminen, vastuunotto omista ajatuksista, tunteista ja teoista, kunnioittava suhtautuminen vuorovaikutuskumppaniin, todellinen kuuleminen ja kyky sanoa ne asiat, jotka on sanottava ts. rehellisyys. (Helenius ym. 2001, 268; Mts. 80)

7 POHDINTA

7.1 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Selvitykseen valikoitui harkinnanvaraisesti Toivakan päivähoiton perhepäivähoitajat sekä pienemmän päiväkodin henkilökunta sekä näillä hoidossa olevien lasten perheet.

Tällöin 52 % päivähoidon piirissä olevista perheistä ja 41,6 % päivähoidon henkilökunnasta osallistui selvitykseen.

Kyselylomakkeita sai 26 perhettä, mutta vain 11 perhettä vastasi kyselyyn ja kymmenestä kasvattajasta yhdeksän osallistui haastatteluihin. Todellinen osallistumisprosentti oli siten 22 % päivähoidon piirissä olevista perheistä ja 37,5 % päivähoidon henkilökunnasta. Luotettavuutta olisi parantanut suurempi joukkio; koko päivähoidon piirissä olevien kasvattajien ja perheiden ottaminen selvitykseen.

Tutkimusaineiston keruumenetelmäksi oli valittu kyselylomakkeet vanhemmille ja ryhmäteemahaastattelut henkilökunnalle. Kyselylomakkeet sisälsivät niin strukturoituja kuin avoimiakin kysymyksiä. Strukturoidut kysymykset nopeuttivat ja helpottivat kyselyyn vastaamista. Avoimista kysymyksistä olisi voinut saada enemmän informaatiota, mutta puolistrukturoidut kyselylomakkeet katsottiin lopulta tehokkaammaksi tavaksi saada riittävää tietoa.

Vaihtoehtona oli suorittaa kysely myös kasvattajille vastaavalla lomakkeella, mutta lopulta koettiin, että kasvattajilta saatava syvällisempi kokemus arkipäivän kohtaamisista saadaan kuuluviin parhaiten ryhmähaastatteluissa. Myös vanhemmille olisi voinut antaa mahdollisuuden osallistua haastatteluun oman kiinnostuksen puitteissa, mutta tämä vaihtoehto jätettiin käyttämättä tiukan aikataulun vuoksi. Yhdenkin vanhemman antama haastattelu olisi antanut lisäsyvyyttä selvitykseen.

Aineiston käytössä yritettiin päästä mahdollisimman tuoreeseen tietoon, mutta muutama vanhempikin teos jouduttiin lisäämään lähdeluetteloon. Koko opinnäytetyöprosessin ajan pyrittiin toimimaan mahdollisimman eettisesti. Ennen aineiston keräämistä hankittiin tutkimuslupa päivähoidon esimieheltä, joka esitettiin ohjaavalle opettajalle. Sekä kyselyiden että haastattelujen tulokset on esitetty siten, ettei vastaaja ole tunnistettavissa. Kaikki mahdollinen tieto perheen, kasvattajan, vanhemman tai lapsen tilanteesta, joka voisi paljastaa selvitykseen osallistujan identiteetin, pyrittiin jättämään tuloksista pois. Kyselylomakkeet sekä haastattelut säilytettiin koko prosessin ajan siten, etteivät ne päätyneet ulkopuolisten käsiin. Kaikki aineisto tuhottiin työn valmistuttua väärinkäytösten estämiseksi.

7.2 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyö ei valmistunut suunnitellussa aikataulussa. Kyselyt ja haastattelut valmistuivat toukokuussa 2012, mutta kirjoittaminen siirtyi kesän yli syksyyn 2012. Alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen kesällä kirjoittaminen osoittautui mahdottomaksi peruskoulun kesälomien vuoksi. Kirjoittamiselle ei näin jäänyt lainkaan aikaa.

Kyselylomakkeiden suunnittelu oli sujuvaa ja ne valmistautuivat ajoissa. Kyselylomakkeiden laadintavaiheessa ei teorian tietoa ollut hankittu vielä riittävästi. Omat kokemukset vanhemmuudesta ja yhteistyöstä oman kunnan päivähoidon kanssa sekä saatu apu Toivakan päivähoidon esimieheltä antoivat kuitenkin riittävät tiedot lomakkeiden laadintaan. Mahdolliset muistutuskirjeet tai kyselylomakkeiden 'toinen kierros' olisi saattanut kasvattaa vastausprosenttia, mutta toisaalta päiväkodilta saadusta viestistä alhaiseen vastausinnostukseen saattoi vaikuttaa pitkin kevättä ollut kyselylomakkeiden paljous perheille.

Teorian laatiminen oli hankalaa. Ajan puute ajattelutyöhön ja lähdekirjallisuuden rajallinen saatavuus oman kunnan kirjastosta hankaloitti viitekehysten kirjoittamista. Halu saada tehtyä tiivis ja helposti luettava paketti aiheesta hankaloitti teoriaosuuden muotoutumista. Hyvää lähdekirjallisuutta oli olemassa ja muita opinnäytetöitä ja tutkimuksia aiheesta oli paljon. Ongelmana oli rajata asiaa siten, ettei se laajene tiiviistä paketista isoksi kokonaisuudeksi. Kysymykseksi jäi, tuliko kaikki oleellinen asia tuotua esille?

7.3 Tulosten tarkastelu

Tuloksista näkee, että kasvatuskumppanuus on sisäistetty syvällisesti Toivakan päivähoidossa. Se on osa päivähoidon osaamista ja toimintakulttuuria. Myös vanhemmat tunsivat kumppanuuden kannattelevana ja tukea antavana. Vanhemmat pitivät kasvattajia aidon kiinnostuneina perheen ja lapsen asioista. Yhteistyö nähtiin molemminpuolisesti toimivana ja avoimena vuorovaikutuksena. Kasvatuskumppanuudessa tärkeää onkin keskinäinen luottamus ja kunnioitus sekä avoimuus. (Vrt. Kaskela & Kekkonen 2011.)

Päivittäiset keskustelut olivat riittäviä, vanhemmat olivat tyytyväisiä siihen. Myös kasvattajat kertoivat pyrkivänsä järjestämään kiireen keskellä kohtaamisille tarvittavan ajan. Karila (2005a) painottaakin päivittäisten kohtaamisten tärkeyttä. Myös päivähoiton joustavuus rutiineissa oli vanhemmille tärkeää ja kasvattajat kertoivat hoitopaikan olevan lapsia, ei kasvattajia varten.

Vanhemmat kertoivat myös kokemuksiaan siitä, kun yhteistyö ei ole ollut toimivaa. Selvityksen mukaan ne eivät kuitenkaan kertoneet nykyhetken tilanteesta, vaan olivat tapahtuneet aiemmin. Tässä hetkessä asioiden kerrottiin toimivan hyvin. Kasvattajat korostivat dialogin merkitystä kumppanuudessa ja kasvattajan ammattitaitoa pitää dialogia yllä vaikeissakin tilanteissa, jotta yhteisymmärrys saadaan aikaiseksi. (Vrt. Kiesiläinen 1998.)

Selvityksen perusteella voitiin todeta, että päivähoiton ja vanhempien välinen kasvatuskumppanuus on toimivaa ja perheitä tukevaa. Selvityksessä uskallettiin tuoda esiin myös tilanteita, jotka eivät aina olleet toimineet hyvin. Toimivan dialogin avulla nämä oli saatu selvitettyä. Kasvattajat tuntevat kasvatus- ja kumppanuusvastuunsa hyvin ja vanhemmat ovat valmiita sitoutumaan kasvatuskumppanuuteen kasvattajien kanssa.

7.4 Jatkoselvityksiä

Selvityksessä tuli hyvin ilmi Toivakan päivähoiton kasvatuskumppanuuden eli yhteistyön tila. Sekä kasvattajien että vanhempien kokemus oli, että yhteistyö on avointa, rehellistä ja toimivaa. Pohdittavaksi jäi ymmärtääkö vanhemmat kasvatuskumppanuuden tietoisesti ja ovatko he sisäistäneet siihen kuuluvat periaatteet? Kokevatko he kasvatuskumppanuuden päivittäisine kohtaamisineen perinteisenä yhteistyönä kodin ja päiväkodin välillä ilman syvempää ja laajempaa merkitystä? Vanhempien keskuudessa voisi jatkossa selvittää, miten syvällisesti he ymmärtävät kasvatuskumppanuuden. Selvityksen aineistonhankintamenetelmänä olisi antoisaa käyttää haastattelua.

Kasvattajien haastatteluissa kasvattajat pohtivat pienen paikkakunnan etuja ja haittoja mm. luottamuksen ja kunnioituksen periaatteiden toteutumisen kannalta. Kasvattajat olivat sitä mieltä, että toisinaan perheen tietäminen tai tunteminen ennestään helpottaa hoidon aloittamista ja luottamuksen saavuttamista. Toisinaan se saattaa olla tekijä, joka estää objektiivisuuden työskentelyssä perheen kanssa.

Kasvattajat pyrkivät myös pitämään ammatillisesti kiinni vaitiolovelvollisuudestaan, mutta sama velvollisuus ei koske vanhempia, jotka hakevat lapsiaan hoidosta ja näkevät erilaisia tilanteita tapahtuvan toisten lasten hoidossa. Useat perheet tuntevat toisensa ja aina on mahdollisuus, että nähdyt tapahtumat kerrotaan kolmannelle osapuolelle päiväkodin ulkopuolella. Vastaaviin tilanteisiin ei oltu vielä törmätty, mutta sen mahdollisuus oli kasvattajilla mielessä.

Näitä pienen paikkakunnan tuomia etuja ja haittoja voisi selvittää syvällisemmin esimerkiksi työn kuormittavuuden näkökulmasta.

LÄHTEET

Alho-Kivi, Hanna 1999. Perhepäivähoito lapsen oppimisympäristönä. Teoksessa Keskinen, Soili & Virjonen, Heli (toim.) Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki: Tammi, 225.

Eskola, J. & Vastamäki, J. 2001. Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Metodien valinta ja aineiston keruu: Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: Gummeruksen kirjapaino Oy.

Helenius, Aili, Karila, Kirsti, Munter, Hilikka, Mäntynen, Pirkko ja Siren-Tiusanen, Helena 2001. Pienet päivähoitossa – alle kolmevuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY

Hujala, Eeva, Puroila, Anna-Maija, Parrila, Sanna ja Nivala, Veikko 2007. Päivähoitosta varhaiskasvatukseen. Hyvinkää: Edufin.

Karila, Kirsti, Alasuutari, Maarit, Hännikäinen, Maritta, Nummenmaa, Anna Raija ja Rasku-Puttonen, Helena (toim.) 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Kaskela, Marja ja Kekkonen, Marjatta 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. –Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Oppaita 63. Helsinki: Stakes

Kekkonen, Marjatta 2004. Vanhemmuutta tukemassa ja etsimässä. Lapsiperheiden peruspalveluiden kehittäminen. Stakes, Raportteja 281. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy

Kiesiläinen, Liisa 1998. Vuorovaikutusvastuu. Ammatilliset vuorovaikutustaidot kasvatusyhteisössä. Tallinna: Kirjapaino Pakett

Kiesiläinen, Liisa. Vuorovaikutus ammattina. Artikkeliteoksessa: Helenius, Aili, Karila, Kirsti, Munter, Hilikka, Mäntynen, Pirkko ja Siren-Tiusanen, Helena 2001. Pienet päivähoitossa – alle kolmevuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY

Kirmanen, Tiina 1999. Haastattelu lapsen ja aikuisen kohtaamisena. Teoksessa Ruoppila, Isto, Hujala, Eeva, Karila, Kirsti, Kinon, Jarmo, Niiranen, Pirkko ja Ojala, Mikko (toim.) 1999. Varhaiskasvatuksen tutkimusmenetelmiä. Jyväskylä: Gummerus

Lammi-Taskula Johanna ja Varsa Hannele 2001. Vanhemmuuden aika. Vanhemmuuden tukemisen käytännöt ja haasteet osana neuvoloiden ja päiväkotien työtä. Helsinki: Stakes.

Ojala, Mikko 1992. Varhaiskasvatuksen perusteita ja haasteita. Helsinki: Kirjayhtymä

Ovaska, Maria 2004. Päiväkotihenkilökunnan näkemyksiä perhetyöstä ja Kasvuturveprojektista. Teoksessa Soili Keskinen & Heli Virjonen (toim.) Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki: Tammi, 60–71.

Päiväkodin lakiopas 2008. Suomi: Unipress

Rautiainen, Mari (toim.) 2001. Vanhemmuuden roolikartta. Syvennä ja sovelle. Helsinki: Kuntatalon paino

Ruusuvuori, Johanna, Nikander, Pirjo ja Hyvärinen Matti (toim.) 2010. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino

Sihvola, Seija 2002. Voimaa vanhemmuuteen. Jyväskylä: Gummerus

Tuomi, Jouni ja Sarajärvi, Anneli, 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Tammi

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Stakes oppaita 56. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy

Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä. Vanhemmuuden roolikartta. 1999. WWW-julkaisu. Ei päivitystietoa. Luettu 15.10.2012. <http://www.vslk.fi>

Vilén Marika, Vihunen Riitta, Vartiainen Jari, Sivén Tuula, Neuvonen Sohvi ja Kurvinen Auli 2006. Lapsuus, erityinen elämänvaihe. Helsinki: WSOY

Tervehdys!

Opiskelen sosionomiksi Mikkelin ammattikorkeakoulussa ja teen lopputyönäni selvitystä, jonka suoritan Toivakan päivähoidon piirissä olevien perheiden ja työntekijöiden keskuudessa.

*Kerään vanhempien ja henkilökunnan kokemuksia kohtaamisista arjen asioissa. Selvityksessäni pyrin selvittämään kuinka kasvatuskumppanuus ilmenee arjen kohtaamisissa sen neljän periaatteen: **kuuntelemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja dialogin** pohjalta. Pyrin selvittämään kuinka niiden merkitys näkyy saamissani vastauksissa.*

Ohessa on kolmesivuinen kyselylomake, johon toivon teidän vanhempien vastaavan. Kunkin osion lopuksi voitte kirjoittaa omia kokemuksianne arjen kohtaamisista. Tekstiä voi jatkaa myös arkkin toiselle puolelle. Neljännellä sivulla on mahdollisuus tuoda esille hyviä kokemuksia yhteistyöstä sekä myös niitä tilanteita, kun yhteistyö ei ole ollut toimivaa ja kuinka itse olisitte toivoneet ko. tilanteen menevän.

Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja palautetut lomakkeet hävitetään asianmukaisella tavalla työn valmistuttua. Työ valmistuu syksyn 2012 aikana.

Vastaa mielelläni sähköpostilla, mikäli teillä on kysyttävää työstäni.

*Pyydän teitä palauttamaan kyselylomakkeet päiväkotia Tuokkosken palautelaatikkoon **25.5.2012** mennessä, tai lähettämään vastauksenne oheisessa vastauskuoressa **25.5.2012** mennessä.*

Yhteistyöstänne kiittäen,

Anne Muttilainen

anne.muttilainen@mamk.mail.fi

**KYSELYLOMAKE KASVATUSKUMPPAANUUDEN KOKEMUKSISTA
VANHEMMILLE**

1. Olen lapsen äiti isä muu huoltaja _____
2. Lapseni on ____ -vuotias
3. Lapseni on ollut päivähoitossa ____ vuotta, ____kuukautta
4. Lapseni on hoidossa perhepäivähoitossa päiväkodissa

HOITOPAIKKAAN TUTUSTUMINEN (ympyröi sopiva/ sopivat vaihtoehdot)

1. Kävimme tutustumassa päivähoitoon ennen hoidon alkua kyllä ei
  2. Tutustuimme käynnillä lapseni omahoitajaan kyllä ei
  3. Tutustuimme käynnillä päivähoiton arkeen kyllä ei
  4. Koin käynnin jälkeen tullee kuulluksi ja ymmärretyksi lapseni asioissa
kyllä ei
  5. Työntekijä/-t olivat aidon kiinnostuneita lapseni ja perheeni asioista
kyllä ei
  6. Tuntemukseni tutustumiskäynnin jälkeen olivat: Ympyröi mielestäsi sopivin vaihtoehto asteikolla
1–5 (1=täysin erimieltä, 2= jokseenkin erimieltä, 3= en osaa sanoa, 4= jokseenkin samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä)
Luottavainen	5	4	3	2	1
tyytyväinen	5	4	3	2	1
innokas	5	4	3	2	1
pohtiva	5	4	3	2	1
rauhallinen	5	4	3	2	1
iloinen	5	4	3	2	1
7. Hoitaja kävi kotonamme hoitosuhteen alkaessa kyllä ei

Omia kokemuksia tutustumiskäynnistäni lapseni hoitopaikkaan ja hoitajan käynnistä kotonamme:
